

Geopolitik och terapi

De senaste dagarna har många tvingats nollställa sig. Först blev HIFK snöpligen utslaget ur FM-slutspelet i ishockey. Därefter iscensatte Ryssland en folkomröstning på Krim som utmynnade i precis det som Putin hade planerat: halvöns återanslutning till Ryssland.

Ska man nollställa sig gäller det att först skyffla undan känslorna, sedan kallt analysera vad som gick fel och slutligen ladda upp för följande match.

De flesta reportrar och kommentatorer har tills vidare ryckts med i känslorvallet som spritt sig från Kiev till Krim och Moskva. Publiken och annonsörerna förväntar sig berättelser om hjältar och skurkar, om kampen mellan det goda och onda i vilken blodet flödar och den gastkramande spänningen fortsätter som en följetong.

Under skvalpet på ytan styrs Ukrainakrisen dock av ett antal geopolitiska spänningar, som hänger samman med att Östeuropa sedan 1700-talet har fungerat som buffertzonen mellan Ryssland och Västeuropa. Det är politiskt inkorrekt att tala om buffertzoner. Men vill vi förstå hur stormakternas strategier tänker får vi lov att ta också fula ord i munnen.

Första världskriget utmynnade i ett antal nya stater mellan Tyskland och Ryssland. En av dessa stater var Finland. Andra världskriget utmynnade i att dessa stater på olika sätt underställdes Sovjetunionens säkerhetsintressen. En av dessa stater var Finland. Kalla kriget utmynnade i att Sovjetimperiet kollapsade och västmakterna på olika sätt anslöt dessa stater till EU och Nato. En av dessa stater var Finland.

Den pågående krisen i Ukraina visar konkret hur Polen och de tre baltiska staterna skulle ha det i dag om de inte var Natomedlemmar. Utan deras Natomedlemskap skulle Tyskland knappast ha vågat ta steget ut och godkänna dem som EU-medlemmar 2004. Därför är det besynnerligt att det fortfarande finns EU-medborgare som på allvar ifrågasätter behovet av Nato.

Rysslands agerande i dag påminner dessvärre om händelserna i trettioalets Tyskland. Tyskarnas grämlöse över förlusten i första världskriget förvärrades av den förnedrande freden i Versailles 1919. Svaret blev Hitler och ett revanschkrig utan like.

Ryssland upplevde en motsvarande förnedring efter Sovjetunionens sönderfall 1991. Detta var också vad Putin framhävde när han talade till Rysslands politiska elit senaste måndag: västmakterna har gång på gång svikit sina löften och flyttat sina militära positioner österut. Granskar man utvecklingen ur Kremls synvinkel är det onekligen svårt att komma till en annan slutsats.

Det är ändå mycket osannolikt att Putin skulle våga utmana Väst. Dagens Ryssland är i alla avseende avgjort svagare än EU och Nato. Därför borde Europeiska unionen tålmodigt men bestämt hjälpa Ryssland i dess sorgearbete över det förlorade Sovjetimperiet. De ledande EU-länderna har ju själva i tiden gått i en motsvarande mödosam terapi.

Henrik Meinander, HBL 23.3.2014